

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 421/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť E. Š., R., zastúpenej advokátkou JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, R., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Rožňava sp. zn. 2008/00086-MIH, ev. č. 2008/000778 z 23. júna 2008, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 1 Sp 14/2008-29 z 3. apríla 2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2010 doručená sťažnosť E. Š. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím

Obvodného pozemkového úradu Rožňava (ďalej len „pozemkový úrad“) sp. zn. 2008/00086-MIH, ev. č. 2008/000778 z 23. júna 2008, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Sp 14/2008-29 z 3. apríla 2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010.

Z obsahu sťažnosti vrátane jej príloh vyplýva, že sťažovateľka uplatnila podaním z 27. decembra 2004 reštitučný nárok na vydanie nehnuteľností po T. R., rod. S. (stará mama sťažovateľky), v katastrálnych územiach R., B. a P. na základe zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“). Pozemkový úrad rozhodnutím sp. zn. 2008/00086-MIH, ev. č. 2008/000778 z 23. júna 2008 (ďalej len „rozhodnutie“) vo výroku č. 1 uviedol, že sťažovateľka „*nesplňa podmienky uvedené v § 2 zákona*“ č. 503/2003 Z. z.. Vo výroku č. 2 uviedol, že sťažovateľke „*nemožno navrátiť vlastníctvo k pozemkom*“ zapísaných v katastrálnom území „*R., pzkn.vl.č. 30, 166, 264, v katastrálnom území B., pzkn.vl.č. 61, 378, 119, 211, 290, 377, 511 a katastrálnom území P., pzkn. vl. č. 875*“ (ďalej len „nehnutel'nosti“). Vo výroku č. 3 uviedol, že sťažovateľke sa za nehnuteľnosti uvedené vo výroku č. 2 „*neprevedú do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu ani sa jej neposkytne finančná náhrada podľa § 6 ods. 2 zákona*“ č. 503/2003 Z. z. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z výpisov pozemkovoknižných vložiek týkajúcich sa nehnuteľností vyplýva, že nehnuteľnosti v katastrálnom území R. a B. „*boli zapísané v prospech jediného vlastníka L. R. st. ... Tomuto boli nehnuteľnosti konfiškované podľa § 1 ods. 1 b/ nariadenia č. 104/1945 Zb. nar. SNR, konkrétne rozhodnutím konfiškačnej komisie pri Okresnom národnom výbore v Rožňave č. Kom.8/46-III zo dňa 18. júla 1946.*

V čase smrti L. R. st. platil na našom území intabulačný princíp, podľa ktorého vlastníctvo k nehnuteľnosti sa nadobudlo až zápisom do pozemkovej knihy. T. R. rod. S. nie je zapísaná ako vlastnícka pozemkov v pozemkovoknižných vložkách, ktoré sú uvedené pod bodom 2 tohto rozhodnutia.

Okresný súd v Rožňave listom zo dňa 06.05.1993 potvrdil, že dedičstvo po nebohom L. R. na bývalom Štátnom notárstve v Rožňave prejednané nebolo a dedičstvo po zomrelej T. R. bolo prejednané pod č. D - 211/62. Listom zo dňa 24.02.1995 Okresný súd Rožňava oznamuje správne orgánu, že dedičské rozhodnutie D - 211/62 nemôže zaslať z dôvodu, že konanie pre bezmajetnosť bolo zastavené.“

V súvislosti s nehnuteľnosťami v katastrálnom území P. pozemkový úrad v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „Výpis z pzkn. vl. č. 875 k.ú. P. potvrdil, že T. R. nie je ako vlastníčka pozemkov zapísaná ani v tejto zápisnici. L. R. bol vlastníkom predmetných pozemkov od roku 1936 do roku 1940, kedy pozemky prešli do vlastníctva Maďarskej kráľovskej pokladnice a následne v roku 1941 sa vlastníkom pozemkov stal barón A. H.

Pozemky zapísané v pzkn.vl.Č. 875 neprešli do vlastníctva štátu, ale Krajská správa lesov v Košiciach k nim nadobudla, podľa zákona č. 2/1958 Zb. SNR o úprave právnych pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov, len právo užívania. Takýto reštitučný titul prechodu na štát nie je vymenovaný ani v ustanovení § 3 zákona.

Rozhodnutím správneho orgánu evid. č. 1184/2004 zo dňa 06.08.2004 nebolo účastníčke konania navrátené vlastnícke právo k pozemkom zapísaným v predmetnej vložke, pretože v konaní bolo preukázané, že nespĺňa podmienky § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 a ods. 4 zákona. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. I Sp 13/04-18 zo dňa 28.10.2004 bolo rozhodnutie správneho orgánu potvrdené ako vecne správne. Dňa 25.12.2004 bolo účastníčkou konania podané odvolanie na NS SR v Bratislave, ktorý k dnešnému dňu v predmetnej veci nerozhodol.“

Sťažovateľka napadla rozhodnutie pozemkového úradu prostredníctvom opravného prostriedku na krajskom súde, ktorý ho preskúmal v rámci konania podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) a rozsudkom sp. zn. 1 Sp 14/2008 z 3. apríla 2009 napadnuté rozhodnutie pozemkového úradu potvrdil, stotožniac sa s právnym názorom pozemkového úradu, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, „že navrhovateľka v správnom konaní neuniesla dôkaznú povinnosť preukázať, že predmetné nehnuteľnosti v katastrálnom území R. a B.

uvedené vo vyššie označených pozemkoknižných vložkách boli zapísané na jej starej mame T. R., rod. S., manželke L. R. “.

V odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Sp 14/2008 z 3. apríla 2009 sa ďalej uvádza: *„je jednoznačne preukázané, že navrhovateľka odporcovi neponúkla žiadny dôkaz na svoje tvrdenie, že predmetné nehnuteľnosti v katastrálnom území R. a v katastrálnom území B. prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v rozhodujúcom období zo starej matky navrhovateľky T. R., rod. S., manželke L. R. v zmysle § 2 zákona.*

Pokiaľ išlo o nehnuteľnosti zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 875 katastrálneho územia P., tak ani v tomto prípade navrhovateľka nepreukázala, že by T. R. bola vlastníčkou nehnuteľností zapísaných v tejto pozemnoknižnej vložke, ale bol tam ako jediný vlastník zapísaný od roku 1936 do roku 1940 L. R., ktorého pozemky prešli do vlastníctva Maďarskej kráľovskej pokladnice a o rok neskôr sa vlastníkom týchto pozemkov stal titulom daru A. H. Ďalej z tejto pozemnoknižnej vložky vyplynulo, že tieto ani neprešli na štát alebo na inú právnickú osobu, ale k týmto pozemkom nadobudla bývalá Krajská správa lesov v Košiciach len právo užívania podľa zákona č.2/1958 Zb. SNR o úprave právnych pomerov a obhospodarovaní spoločne obhospodarovaných spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov.

Zo spisu tunajšieho súdu sp.zn. lSp/13/2004 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28.10.2004 č. k. lSp/13/04-18 súd zistil, že ohľadne nehnuteľností zapísaných v pozemnoknižnej vložke č. 875 v katastrálnom území P. tunajší súd už vo veci právoplatne rozhodol, pričom uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 25.12.2004.

Pre úplnosť súd poznamenáva, že tvrdenie navrhovateľky v opravnom prostriedku odvolávajúcej sa na list Krajského súdu v Košiciach zo dňa 6. apríla 2005 v tom smere, že v predmetnej veci proti predmetnému rozsudku zo dňa 28. októbra 2004 bolo podané odvolanie, a preto sa v dôsledku odvolania spis nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky v Bratislave bolo chybné, pretože proti označenému rozsudku odvolanie nebolo podané. Preto, aj keď odporca vychádzal z nesprávnej informácie súdu adresovanej odporcovi, súd len dodáva, že pokiaľ ide o nehnuteľnosti zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 875 katastrálneho územia P., tak nie je naplnené ani ustanovenie § 1 zákona, pretože predmetom vydania podľa § 1 zákona sú len pozemky, na ktoré neboli uplatnené reštitučné

nároky alebo na ktoré boli uplatnené reštitučné nároky po ustanovenej lehote. Nakoniec navrhovateľka, u ktorej si súd overoval podanie odvolania proti rozsudku tunajšieho súdu zo dňa 28.10.2004 tvrdené podanie odvolania súdu nepreukázala.

Pretože navrhovateľka nepreukázala, že by jej stará mama T. R., rod. S. bola oprávnenou osobou v zmysle § 2 zákona, odporca ak nevyhovel uplatnenému právu navrhovateľky na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa § 5 zákona, rozhodol v súlade so zákonom, a preto súd podľa § 2S0q ods.2 O.s.p. musel opravným prostriedkom navrhovateľky napadnuté rozhodnutie odporcu ako vecne správne potvrdiť.“

Sťažovateľka napadla rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 Sp 14/2008 z 3. apríla 2009 odvolaním, ktoré prerokoval v odvolacom konaní najvyšší súd, pričom rozsudkom sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010 preskúmaný prvostupňový rozsudok krajského súdu z 3. apríla 2009 potvrdil ako vecne správny. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol: „*Najvyšší súd Slovenskej republiky nebude preto opakovať odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia odporcu a ani nebude opakovať odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ale na ne ako na vecne správne a postačujúce odkazuje (§ 219 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 384/2008 účinnom od 15.októbra 2008). V súdnom preskúmaní konaní nevyšli najavo žiadne také nové skutočnosti, s ktorými by bolo potrebné za znovu zaoberať.*

Najvyšší súd Slovenskej republiky na záver udáva (zhodne s názorom správneho orgánu ako i krajského súdu), že v čase smrti L. R. st. platil na našom území intabulačný princíp, podľa ktorého vlastníctvo k nehnuteľnostiam sa nadobudlo až zápisom do pozemkovej knihy. Navrhovateľka nie je zapísaná ako vlastníčka pozemkov v pozemkovoknižných vložkách, ktoré sú uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia odporcu.“

Sťažovateľka namieta, že pozemkový úrad, krajský súd aj najvyšší súd sa nezaoberali jej námietkami, „*neboli zistené skutkové okolnosti a boli predčasne prijaté právne závery a prijaté nezákonné rozhodnutia*“, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu ňou označených práv.

Z obsahu argumentácie sťažovateľky (resp. jej právnej zástupkyne) však vyplýva, že namieta predovšetkým to, že nebolo prihliadané na jej podanie z roku 1991 a pozemkový

úrad, ako aj krajský súd a najvyšší súd nesprávne posudzovali jej reštitučný nárok podľa nesprávneho právneho predpisu, ktorým mal byť zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, a nie zákon č. 503/2003 Z. z.

Sťažovateľka uvádza: *„Už len tým, že súd neposudzoval nárok po T. R. podľa zákona o pôde je tu závažný nedostatok a vada konania ktorá zakladá právo aj na medzinárodnú právnu ochranu. Došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci na základe jej posudzovania podľa úplne iných reštitučných zákonov na ktoré od počiatku žalobkyňa poukazovala.*

Súd sa vôbec nezmiel ani neodôvodnil v samotnom rozsudku, z akých dôvodov zamietol nárok žalobkyne podľa vyššie uvedeného reštitučného zákona č. 229/1991 Zb. Žalobkyňa sa už predsa v pôvodnom odvolaní ešte proti správne rozhodnutiu bránila a dôvod i la, že nárok bol uplatnený aj podľa tohto zákona, ale na tieto okolnosti nebol braný zreteľ.

Nesprávny výklad a aplikácia zákona v dôsledku nedostatočne posúdenému nároku žalobkyne a nedostatočne zisteného skutkovému stavu v konkrétnom prípade súd vyložil v rozpore s Ústavou SR. Súd nemal konať inak, ako na základe zákona, čo je ustanovené v čl. 2, odst. 2, Ústavy SR. Porušené bolo aj základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46, odst. 1, Ústavy a to v oprávnení domáhať sa ochrany svojich práv na súde.“

Sťažovateľka napadnutému rozsudku najvyššieho súdu vytýka, že *„Najvyšší súd SR bez potreby odôvodňovať svoj rozsudok s odkazom na ustan. § 219 odst.1,2 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 účinnom od 15.10.2008 uviedol, že nebude opakovať odôvodnenie Krajského súdu v Košiciach na ktoré odôvodnenie ako na vecne správne a postačujúce odkazuje.*

Už len s poukazom na zásadné pochybenie a na zásadné odvolacie dôvody, na ktoré žalobkyňa v podanom odvolaní poukazovala, že nárok je potrebné posudzovať podľa zákona o pôde č. 229/1991 Zb. ,opäť sa s tým odvolací súd nezaoberal, nevysporiadal sa s odvolacími dôvodmi. Naopak súd len poukázal, že v preskúvanom konaní nevyšli najavo žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa bolo potrebné zaoberať, napriek tomu, že na nové skutočnosti bolo priamo v odvolaní poukazované.

Máme za to, že pokiaľ sa súd nezaoberal podrobne zdôvodnenými odvolacími dôvodmi, nezaoberal sa s nimi vo svojom preskúmovacom konaní a len jednoducho odkázal na odôvodnenie odvolacím súdom. Takýto postup účastníčka nepovažuje za zákonný a spravodlivý, nakoľko každým opravným prostriedkom je potrebné sa náležite zaoberať, nakoľko ako účastníčka konania len využitím svojich možných a dovolených zákonných právnych prostriedkov môže svoje nároky uplatňovať.“

Sťažovateľka sa domnieva, že „Nakoľko boli tu nové skutočnosti, bola aj dôvod na pojednávanie a tým, že súd rozhodol bez nariadenia pojednávania bola zmarená možnosť obhajovať nároky v súlade so zásadou bezprotrednosti a ústnosti.

Vlastníkom majetku, ako tvrdila žalobkyňa a ktorý je predmetom reštitúcie bol nie len L. R., ale aj jeho manželka T. R., rod. S., lebo tento bol nadobudnutý počas trvania ich manželstva a patrí pod koakvizíciu. T. R. zomrela v roku 1962 v Rožňave, odsúdená nebola a jej majetok prešiel na štát bez právneho dôvodu a teraz je dôvod na reštitúciu.

V danom prípade, súd rozhodoval na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu.“

Tvrdenia o vlastníctve T. R. z titulu koakvizície sťažovateľka v napadnutom konaní preukazovala jednak sobášnym listom a výpismi z pozemkovej knihy, čo malo preukazovať dôvodnosť jej reštitučného nároku.

Sťažovateľka vo svojej argumentácii týkajúcej sa nehnuteľností uvedených v pzkn. vl. č. 875 v katastrálnom území P. poukazovala na konanie vedené pred ústavným súdom, ktoré iniciovala „ústavnou sťažnosťou zo dňa 18.05.2009 o ktorej ešte Ústavný súd SR ešte nerozhodol“.

Napriek uvedenému sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že o „nárokoch žalobkyne (sťažovateľky, pozn.) po starej mame T. R. k nehnuteľnostiam zapísaným v pozemkovej knihe vložke 874 k.ú. P. doposiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté a práve preto v tomto konaní je dôvod sa zaoberať jej nárokom aj v tejto časti“.

Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu pozemkového úradu, krajského, ako aj najvyššieho súdu uviedla, že „Neskúmať, či niekto bol, alebo nebol vlastníkom nehnuteľností, o ktorých sa má konať a sa koná, je závažný nedostatok celého konania.

Vlastnícke právo k nehnuteľnostiam svedčiacich L. R. a T. R. práve s poukazom na podstatný listinný dôkaz, akým je zmluva o zámene je dôvodom na to, že v rámci konania o predbežnej otázke sa táto skutočnosť mala a musela skúmať a nemala sa jednoducho prehliadnuť a opomenúť. Práve v dôsledku nedostatočne zisteného skutkového stavu, nebol objektívne posúdený právny stav a tým došlo k nesprávnemu posúdeniu veci o to viac, keď sa jedná o nedotknuteľnosť, ochranu vlastníckeho práva a nápravu majetkových krívd.“.

Sťažovateľka je toho názoru, že „aj tu došlo k odňatiu nehnuteľnosti - konfiškátom za trvania manželstva, preto spoluvlastnícky podiel pripadajúci T. R. zakladá nárok žalobkyne na vydanie nehnuteľnosti zodpovedajúci jej spoluvlastníckemu podielu.

Žalobkyňa opakovane sa domáhala písomnými výzvami doriešenia reštitučných nárokov aj po T. R. Vo svojich žiadostiach si nároky uplatňovala aj po T. R., nakoľko je oprávnenou osobou podľa reštitučných zákonov.

Bolo vecou správneho orgánu ako aj súdu vysporiadať sa s produkovanými dôkazmi, najmä s tou skutočnosťou, že som oprávnenou osobou, že patrí mi náhrada ako oprávnená osoba mám nárok na túto náhradu.

Toto sú podstatné skutočnosti, ktoré odôvodňovali zrušenie napadnutého rozsudku. Žalobkyňa má naliehavý právny záujem na tom, aby s odstupom času svoje reštitučné nároky už konečne do konečného štádia doriešila.

Takýmto postupom bola zmarená možnosť ďalšej právnej ochrany sťažovateľky reštituentky, pretože toto sa javí ako nová posudzovaná skutočnosť a okolnosť, keď Najvyšší súd SR prijal závery, ktoré sťažovateľka nemohla ovplyvniť a nemá možnosť ich uplatniť v ďalšom súdnom ani inom konaní.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal takýto nález:

1. Základné právo navrhovateľky E.Š. na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 46, ods.1, Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6, odst.1, Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, boli rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Rožňava sp.zn. 2008/00086-MIH, evid. Č. 2008/000778 zo dňa

23.06.2008, rozsudkom Krajského súdu Košice s p./n. lSp 14/08-29 zo dňa 03.04.2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu SR v Bratislave sp.zn. 2Sžo 219/2009 zo 22.04.2010 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR v Bratislave sp.zn. 2Sžo 219/2009 zo dňa, 22.04.2010 , rozsudok Krajského súdu Košice sp.zn. lSp 14/08-29 zo dňa 03.04.2009 a rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu Rožňava sp.zn. 2008/00086-MIH, evid. Č. 2008/000778 zo dňa 23.06.2008 zrušuje a vec vracia Obvodnému pozemkovému úradu Rožňava na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 30000 €, ktoré je Najvyšší súd SR v Bratislave povinný vyplatiť sťažovateľke do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Najvyšší súd SR v Bratislave je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky v sume 254,88 € na účet jej právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Pri predbežnom prerokovaní sťažovateľkinej sťažnosti v časti, v ktorej namietala porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím pozemkového úradu a rozsudkom krajského súdu č. k. 1 Sp 14/2008-29 z 3. apríla 2009, ústavný súd prihliadal na vymedzenie svojej právomoci v ustanovení čl. 127 ods. 1 ústavy. Označené ustanovenie ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Uvedený princíp sa nepochybné týka aj prípadov, v ktorých sa sťažovatelia ako účastníci konania pred orgánom verejnej správy môžu domáhať ochrany svojich základných práv alebo slobôd využitím právnych prostriedkov nápravy, ktoré im na tento účel dáva k dispozícii zákon.

V danom prípade sa sťažovateľka mohla ochrany svojich práv vo vzťahu k označenému rozhodnutiu pozemkového úradu domáhať využitím právnych prostriedkov umožňujúcich preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu súdom podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 244 a nasl. OSP) a vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 1 Sp 14/2008-29 z 3. apríla 2008 prostredníctvom odvolania, o ktorom rozhodoval najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010.

Krajský súd aj najvyšší súd boli oprávnené preskúmať nielen zákonnosť napádaného rozhodnutia orgánu, na ktorý sa vzťahovala ich prieskumná právomoc, ale aj procesný postup príslušného orgánu, ktorý vydaniu preskúmaného rozhodnutia predchádzal.

Sťažovateľka teda vo vzťahu k napádaným rozhodnutiam pozemkového úradu a krajského súdu disponovala dostupným a účinným prostriedkom nápravy v záujme účinnej ochrany svojich základných práv priamo v konaní pred súdmi podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní zaoberal aj tou časťou sťažovateľkinej sťažnosti, ktorá smeruje proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta alebo ktoré je uplatňované súdnou cestou, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných a správnych súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť označené práva v rozpore s ich podstatou a zmyslom.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach a preskúmajajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, s výnimkou ich arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti majúcej za následok porušenie základného práva (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej judikatúry vyslovil, že „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

„Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“ (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. decembra 1994, Annuaire, č. 303-B).

Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.“.

Predmetom konania pred ústavným súdom nie je sťažovateľkou uplatnený reštitučný nárok, ale kontrola zlučiteľnosti záverov najvyššieho súdu v sťažnosťou napádanom rozsudku sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010 so sťažovateľkou označenými článkami ústavy a dohovoru.

Prvá časť sťažovateľkiných námietok smerovala k tomu, že „*žiadan správny orgán ani súdy, ktoré preskúmávali nárok žalobkyne neposudzovali uplatnený nárok podľa reštitučného zákona č. 229/1991 Zb. /o pôde/*“, čo podľa názoru sťažovateľky spôsobovalo závažný nedostatok konania a videla v ňom „*porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR*“. Z týchto námietok je možné odvodiť, že sťažovateľka vytýka vo veci konajúcim orgánom (teda aj najvyššiemu súdu) aplikáciu nesprávnych právnych predpisov.

Ústavný súd z príloh sťažnosti zistil, že v prípade napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu predmetom konania, a teda aj rozhodovania bol uplatnený reštitučný nárok sťažovateľky, ktorý si uplatnila podaním z 27. decembra 2004, o ktorom v prvom stupni rozhodol pozemkový úrad rozhodnutím. Predmetné podanie z 27. decembra 2004 sama sťažovateľka označila ako „*Uplatnenie nároku na navrátenie vlastníctva v zmysle zákona 503/2003 Z. z.*“.

Je potrebné dodať, že sťažovateľka k sťažnosti priložila aj kópiu listu z 26. septembra 1991, ktorým si uplatnila reštitučný nárok „*v zmysle zákona 87/91 a 229/91*“. Ústavný súd zo spisového materiálu inej sťažnosti sťažovateľky vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 336/09 zistil, že o podaní z 26. septembra 1991 (reštitučný nárok na vydanie nehnuteľností v katastrálnych územiach R. a B.) bolo rozhodnuté pozemkovým úradom rozhodnutiami sp. zn. 2001/00034, ev. č. 2001/006806 zo 17. septembra 2001 a sp. zn. 2006/00351, ev. č. 2006/000882 z 5. júna 2006, ktorými priznal sťažovateľke právo na prevod náhradných pozemkov do vlastníctva, resp. právo na poskytnutie finančnej náhrady za pozemky a stavby s tým, že pôvodné stavby boli zbúrané a pozemky zastavané, resp. pôvodné stavby sa po prestavbách nedajú využívať na účel, ktorému pôvodne slúžili, a nesúvisia s predmetom poľnohospodárskej výroby. Z uvedeného dôvodu argumentáciu a námietky sťažovateľky v tomto smere ústavný súd považoval za nenáležité, netýkajúce sa predmetu napadnutého konania (reštitučného nároku uplatneného podaním z 27. decembra 2004), ako aj napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Ťažiskom argumentácie sťažnosti je však tvrdenie sťažovateľky, že odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nedalo odpovede na všetky skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom právnej ochrany a v dôsledku toho bolo porušené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku plne stotožnil s odôvodnením rozsudku krajského súdu a odkázal naň ako na vecne správne a postačujúce s poukazom na „§ 219 ods. 1, 2 *Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 384/2008 účinnom*

od 15. októbra 2008. V súdnom preskúvanom konaní nevyšli najavo žiadne také nové skutočnosti, s ktorými by bolo potrebné sa znovu zaoberať.“

Najvyšší súd v závere odôvodnenia napadnutého rozsudku zhodne s názorom správneho orgánu, ako i krajského súdu uviedol, že *„v čase smrti L. R. st. platil na našom území intabulačný princíp, podľa ktorého vlastníctvo k nehnuteľnostiam sa nadobudlo až zápisom do pozemkovej knihy. Navrhovateľka nie je zapísaná ako vlastníčka pozemkov v pozemkoknižných vložkách, ktoré sú uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia odporcu.*

Odvolací súd sa preto s právnym názorom uvedeným v rozsudku krajského súdu stotožnil a postupujúc podľa § 250ja ods. 3 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku a § 219 ods. 1,2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.“

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd postupoval v súlade s relevantným ustanovením Občianskeho súdneho poriadku, ak sa obmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (rozsudku krajského súdu), s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil, pretože takýto postup umožňuje § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 2 OSP.

V tejto súvislosti bolo potrebné preskúmať aj obsah rozsudku krajského súdu z hľadiska možného namietaného porušenia označených práv sťažovateľky.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku sp. zn. 1 Sp 14/2008 z 3 apríla. 2009 uviedol, že zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že sťažovateľka *„si uplatnila právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom v katastrálnom území R. a B., pričom z ňou predložených výpisov v pozemkoknižných vložkách jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosti v týchto zložkách boli zapísané v prospech jediného vlastníka L. R. st. ... Tomuto boli nehnuteľnosti konfiškované... rozhodnutím konfiškačnej komisie pri Okresnom národnom výbore v Rožňave č. Kom. 8/46-III zo dňa 18. júla 1946. Na základe uvedeného je jednoznačne preukázané, že navrhovateľka odporcovi neponúkla žiadny dôkaz na svoje tvrdenie, že predmetné nehnuteľnosti v katastrálnom území R. a v katastrálnom území B.*

prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v rozhodujúcom období zo starej matky navrhovateľky T. R., rod. S., manželke L. R. v zmysle § 2 zákona.

Pokiaľ išlo o nehnuteľnosti zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 875 katastrálneho územia P., tak ani v tomto prípade navrhovateľka nepreukázala, že by T. R. bola vlastníčkou nehnuteľností zapísaných v tejto pozemnoknižnej vložke, ale bol tam ako jediný vlastník zapísaný od roku 1936 do roku 1940 L. R., ktorého pozemky prešli do vlastníctva Maďarskej kráľovskej pokladnice a o rok neskôr sa vlastníkom týchto pozemkov stal titulom daru A. H. Ďalej z tejto pozemnoknižnej vložky vyplynulo, že tieto ani neprešli na štát alebo na inú právnickú osobu, ale k týmto pozemkom nadobudla bývalá Krajská správa lesov v Košiciach len právo užívania podľa zákona č.2/1958 Zb. SNR o úprave právnych pomerov a obhospodarovaní spoločne obhospodarovaných spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov.

Pretože navrhovateľka nepreukázala, že by jej stará mama T. R., rod. S. bola oprávnenou osobou v zmysle § 2 zákona, odporca ak nevyhovet uplatnenému právu navrhovateľky na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa § 5 zákona, rozhodol v súlade so zákonom, a preto súd podľa § 2S0q ods.2 O.s.p. musel opravným prostriedkom navrhovateľky napadnuté rozhodnutie odporcu ako vecne správne potvrdiť.“.

Z uvedeného odôvodnenia, ale ani z argumentácie sťažovateľky nevyplýva žiadna konkrétna skutočnosť, ktorá by podľa názoru ústavného súdu mohla predstavovať dostatočný dôvod na pochybnosť, či v priebehu konania pred krajským súdom a najvyšším súdom boli rešpektované princípy a požiadavky spravodlivého konania. Pre rozhodnutie vo veci boli relevantné a postačujúce listinné dôkazy a v konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom išlo predovšetkým o posúdenie sporných právnych otázok. Uvedené skutočnosti v spojení s tým, že ústavný súd nezistil žiadnu konkrétnu skutočnosť svedčiacu v prospech tvrdenia sťažovateľky o nezákonnom rozhodnutí, vylučujú porušenie sťažovateľkiných práv vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. z čl. 46 ods. 1 ústavy procesným postupom najvyššieho súdu v danej veci a svedčia aj o opodstatnenosti, resp. ústavnej konformnosti jeho záverov v napádanom rozsudku sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010 v časti týkajúcej sa preskúmania procesného postupu krajského súdu a pozemkového úradu. Neobstojí ani námietka sťažovateľky, že v odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu namietala nové skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo, a to tú

skutočnosť, že v roku 1941 sa vlastníkom nehnuteľností zapísaných v pzkn. vl. č. 875, katastrálne územie P. stal A. H. z titulu daru, pretože už v napadnutom rozhodnutí pozemkového úradu sa v odôvodnení uvádza, že „v roku 1941 sa vlastníkom pozemkov stal opäť barón A. H.“. Táto skutočnosť nebola nová, jedinou novou skutočnosťou bol právny titul, na základe ktorého A. H. nadobudol predmetné nehnuteľnosti, čo z hľadiska predmetu konania nebolo podstatné. Podstatnou skutočnosťou však bolo, že v rozhodnom čase bol vlastníkom predmetných nehnuteľností A. H., čo bolo v konaní preukázané výpisom z pzkn. vl. č. 875, katastrálne územie P.

V rámci posúdenia zisteného skutkového stavu najvyšší súd, respektíve krajský súd na základe konkrétnych rozhodujúcich faktov z hľadiska výsledku súdneho konania zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlili svoje právne závery.

Závery najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku sp. zn. 2 Sžo 219/2009 z 22. apríla 2010 v spojení so závermi obsiahnutými v rozsudku sp. zn. 1 Sp 14/2008 z 3. apríla 2009 nie je možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odôvodnenia označených súdnych rozhodnutí pritom jasne a zrozumiteľne dávajú odpovede na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany v posudzovanej veci. V tomto kontexte samotná skutočnosť, že si najvyšší súd a krajský súd neosvojili interpretáciu výsledkov dokazovania a ich právne posúdenie z pohľadu sťažovateľky, nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľkou označených práv zaručených v ústave a dohovore.

Ústavný súd sa vzhľadom na už uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery najvyššieho súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľné so sťažovateľkou označenými článkami ústavy a dohovoru, teda že by zo strany orgánov súdnej moci nebola sťažovateľke ústavne konformným spôsobom poskytnutá súdna ochrana tak, ako to vo svojej sťažnosti namietala.

Z už uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku najvyššiemu súdu ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2010